

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 389/2013-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. júla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. I. K., N., zastúpeného advokátom JUDr. M. E., N., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 5 Co 4/2013-497 z 31. januára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. I. K. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. júna 2013 doručená sťažnosť Mgr. I. K., N. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 4/2013-497 z 31. januára 2013.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že «Uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 18. 10. 2012 č. k. 7C/54/2007-453 zaviazal súd navrhovateľku, Mgr. D. Č., bytom N., zastúpenú JUDr. G. S., advokátkou so sídlom N. nahradiť sťažovateľovi trovy konania pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku vo výške 526,50 Eur a z trov právneho zastúpenia vo výške 4.726,50 Eur na účet právneho zástupcu sťažovateľa do troch dní od nadobudnutia právoplatnosti uznesenia.

Proti uvedenému uzneseniu podala navrhovateľka odvolanie, ktorým namietala neúčelnosť a nehospodárnosť vynaložených trov odporcu a žiadala o nich rozhodnúť podľa § 150 OSP.

Uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/4/2013-497 zo dňa 31. 01. 2013, doručeným sťažovateľovi dňa 10. 05. 2013 Krajský súd v Nitre napadnuté uznesenie prvostupňového súdu zmenil tak, že navrhovateľku zaviazal zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 175,50 Eur a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 1.271,85 Eur. Svoje rozhodnutie zdôvodnil odvolací súd poukazom na ustanovenie § 150 ods. 1 OSP, podľa ktorého bolo dôvodné zaviazať navrhovateľku na náhradu trov konania iba v rozsahu 1/3 vypočítaných trov s poukazom na skutočnosť, že bola sčasti 2/3 oslobodená od platenia súdnych poplatkov. ...

Sťažovateľ má za to, že vyššie uvedeným uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/4/2013-497 zo dňa 31. 01. 2013, ktorým odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 18. 10. 2012 č. k. 7C/54/2007-453, ktorým prvostupňový súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania vo výške 5.253,- Eur (pozostávajúcu zo zaplateného súdneho poplatku za odpor vo výške 526,50 Eur a z trov právneho zastúpenia vo výške 4.726,50 Eur), došlo k porušeniu sťažovateľovho práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). ...

Čiastočné priznanie náhrady trov konania sťažovateľovi odôvodnil krajský súd v napadnutom uznesení existenciou dôvodov hodných osobitného zreteľa podľa § 150 ods. 1

OSP, ktoré dôvody vzhliadol súd „v majetkových pomeroch navrhovateľky, na základe ktorých bola sčasti 2/3 oslobodená od platenia súdnych poplatkov. Keďže oslobodenie od súdnych poplatkov je právoplatné a nebolo zrušené, bolo potrebné z uvedenej skutočnosti vychádzať. Odvolací súd je preto toho názoru, že s poukazom na ustanovenie § 150 ods. 1 OSP je dôvodné zaviazať navrhovateľku na úhradu trov konania a právneho zastupovania odporcu iba v rozsahu 1/3 vypočítaných trov“.

Oslobodenie od súdnych poplatkov bolo navrhovateľke priznané uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 10Ro/68/2006 zo dňa 07. 08. 2006, ktorým súd navrhovateľke priznal oslobodenie od platenia súdnych poplatkov vo výške 2/3. Predmetné uznesenie bolo zo strany okresného súdu odôvodnené tým, že navrhovateľka je poberateľkou starobného dôchodku vo výške 9.817,- Sk (t. j. 133,10 Eur), manžel je tiež starobným dôchodcom, vlastní vozidlo značky Škoda Felícia r. výroby 1998 a manžel vlastní časť rodinného domu.

...

Nakoľko v súvislosti s majetkovými pomermi navrhovateľky došlo v priebehu konania k viacerým podstatným zmenám, sťažovateľ doručil Okresnému súdu Nitra dňa 11. 01. 2011 aj ďalší „Podnet odporcu na postup podľa § 138 ods. 2 (teraz ods. 5) OSP“ zo dňa 11. 01. 2011, ktorým opakovane žiadal okresný súd o preskúmanie dôvodnosti trvania čiastočného oslobodenia navrhovateľky od súdnych poplatkov. V predmetnom podnete poukázal sťažovateľ na viaceré skutočnosti odôvodňujúce odňatie priznaného oslobodenia (od vydania ktorého uplynulo v tom čase takmer päť rokov), ako aj zvýšenie sumy starobného dôchodku navrhovateľky a tiež vlastníctvo nového motorového vozidla zn. Peugeot 207. Sťažovateľ zároveň poukázal aj na to, že navrhovateľka bola (a stále) je vydatá, pričom jej manžel je rovnako poberateľom starobného dôchodku a tiež že navrhovateľka vystupuje súčasne ako účastník ďalšieho súdneho konania vedeného na Okresnom súde Nitra, v ktorom je zastúpená rovnako advokátkou, pričom do spisu nepredložila žiadne potvrdenie o tom, že by jej právna zástupkyňa poskytovala právne služby bezplatne. Okresný súd sa doručeným podnetom sťažovateľa ani v tomto prípade nezaoberal. ...

Uznesenie Okresného súdu Nitra pod sp. zn. 10Ro/68/2006 zo dňa 07. 08. 2006, v súvislosti s ktorým odvolací krajský súd uviedol, že „je právoplatné a nebolo zrušené“, mal okresný a rovnako aj krajský súd možnosť zrušiť, pričom v napadnutom uznesení sa

odvolací súd argumentačne nijako nevysporiadal s otázkou, prečo nevyužil postup podľa § 138 ods. 5 OSP.

Za okolnosti hodné osobitného zreteľa považoval odvolací súd majetkové pomery navrhovateľky, v dôsledku ktorých bola čiastočne oslobodená od platenia súdnych poplatkov ešte prvostupňovým súdom. Z napadnutého rozhodnutia je teda zrejmé, že odvolací súd pri hodnotení týchto pomerov vychádzal z navrhovateľkou deklarovaneho stavu ešte z času rozhodovania o jej čiastočnom oslobodení od povinnosti platiť súdne poplatky v roku 2006.

Svoje rozhodnutie o použití ustanovenia § 150 OSP založil teda krajský súd na takom dôvode, ktorý mal prvostupňový súd za preukázaný na samotnom začiatku súdneho konania v roku 2006, avšak krajský súd ho za dôvod hodný osobitného zreteľa bez ďalšieho považoval aj pri rozhodovaní o trovách konania v roku 2013. Z rozsudku krajského súdu pritom vôbec nevplýva, že by nepriaznivé majetkové pomery navrhovateľky mali pretrvávať aj v súčasnosti, t. j. v čase rozhodovania o trovách súdneho konania. Zákonnú podmienku, ktorou je existencia dôvodov hodných osobitného zreteľa v čase, keď sa o trovách rozhoduje, vyjadruje aj dikcia zákona (§ 150 ods. 1 OSP), v ktorej je spomenutý predpoklad vyjadrený prítomným slovesným časom: „ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa...“. Zároveň je potrebné poukázať na ust. § 154 OSP podľa ktorého pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. ...

Dotknuté uznesenie krajského súdu, ktorým súd sťažovateľovi priznal iba tretinovú náhradu trov konania, nezohľadnilo vyššie spomínané aspekty; najmä aspekt „rovnováhy pomerov“ oboch účastníkov konania. K naštrbeniu uvedenej zásady pritom došlo už v priebehu konania tým, že aj napriek žiadosti oboch účastníkov konania o ich oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, vyhovel súd iba žiadosti navrhovateľky a čiastočné oslobodenie priznal iba jej, a to napriek tomu, že majetkové pomery odporcu nedosahovali úroveň majetkových pomerov navrhovateľky. Pokiaľ teda krajský súd vychádzal v napadnutom uznesení z tej skutočnosti, že navrhovateľka bola čiastočne oslobodená od súdnych poplatkov, mám za to, že zohľadniť mal tiež fakt, že o oslobodenie žiadal aj sťažovateľ, pričom tomuto napriek jeho preukázaným majetkovým pomerom (jednoznačne menšieho rozsahu ako na strane navrhovateľky) takéto oslobodenie priznané nebolo. Súdom namiesto toho, aby takéto uznesenie zrušil, a tým aspoň čiastočne zabezpečil rovnováhu

v právach a povinnostiach účastníkov konania (s ohľadom na vyššie uvedené), ponechal toto v platnosti a nakoniec z neho vychádzal aj pri rozhodovaní o trovách konania. ...

Skutkové a právne závery uvedené v namietanom uznesení krajského súdu v časti týkajúcej sa náhrady trov konania sú preto v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy náhrady trov konania a porušujú základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Interpretácia § 150 OSP aplikovaná krajským súdom zahŕňa znaky svojvôle a znamená krajné vybočenie z postupu upraveného zákonom pre rozhodovanie o trovách konania, v dôsledku čoho ju nemožno považovať za ústavne súladnú.

Súd teda nesprávne vyhodnotil pomery účastníkov konania, ako aj všetky ďalšie okolnosti sporu, keď o trovách konania rozhodol podľa § 150 ods. 1 OSP...».

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné práva sťažovateľa Mgr. I. K., bytom N. upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Krajského súdu v Nitre zo dňa 31. 01. 2013, č. k. 5Co/4/2013-497, porušené boli.

2. Rozhodnutie Krajského súdu v Nitre zo dňa 31. 01. 2013, č. k. 5Co/4/2013-497 ústavný súd zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi Mgr. I. K., bytom N. priznáva ústavný súd náhradu trov konania vo výške 275,94 Eur, ktoré je Krajský súd v Nitre povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa, JUDr. M. E., do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

Trovy právneho zastúpenia vyčísľujem podľa § 11 ods. 3 Vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov nasledovne: 1 úkon právneho zastúpenia 130,16 Eur; za 2 úkony: prevzatie a príprava zastúpenia + písomné podanie sťažnosti na ústavný súd: spolu: 260,32 Eur + 2x režijný paušál á 7,81 Eur. Spolu: 275,94 Eur. “

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa toho ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 4/2013-497 z 31. januára 2013.

Ústavný súd vo svojej judikatúre pravidelne opakuje, že nie je alternatívou a ani ďalšou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), do ktorej patrí aj rozhodovanie o trovách konania. V dôsledku toho v konaniach o ústavných sťažnostiach nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu vrátane posúdenia skutkových otázok, pretože jeho úlohou nie je zastupovanie, resp. nahradzovanie všeobecných súdov ako ich ďalšia opravná inšancia. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (IV. ÚS 158/09). Akékoľvek skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly

zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 262/04). Ústavný súd takisto pripomína, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je aj prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („iura novit curia“). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (mutatis mutandis napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). Uvedené kritériá sa plne vzťahujú aj na rozhodovanie súdov o trovách konania. Ústavný súd vo vzťahu k nim rozhodol, že „Rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou občianskeho súdneho konania. Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu len vtedy, pokiaľ by v procese interpretácie a praktickej aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného predpisu zo strany všeobecného súdu bol obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napríklad v dôsledku prepiaťeho formalizmu) či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia.“ (I. ÚS 119/2012).

Z napadnutého rozhodnutia krajského súdu vyplýva:

„Odvolací súd konštatuje, že v konaní sa odporca ako subjekt znalý práva (advokát) mohol dať zastúpiť ďalším odborníkom, toto procesné právo mu nemožno uprieť, a preto i vzniknuté trovy konania nie je možné charakterizovať ako neúčelné. Keďže navrhovateľka bola v konaní neúspešná, odporcovi vzniklo právo na náhradu trov konania. Súd prvého stupňa však rozhodol vecne nesprávne, keď priznal odmenu za úkon právnej služby – účasť na pojednávaní dňa 14. 10. 2008 v plnej výške, pretože uvedené konanie bolo odročené bez prejednávania veci, z obsahu zápisnice nevyplýva, že pojednávanie bolo otvorené, a preto za tento úkon patrí odmena iba vo výške 1/4, t. j. v sume 59,33 eura. Ďalej súd prvého stupňa nesprávne priznal odmenu za písomné vyjadrenie odporcu k podaniu navrhovateľa zo dňa 25. 11. 2008, pretože uvedené písomné vyjadrenie nežiadal od odporcu súd a nešlo o dôležité vyjadrenie, ktoré by nebolo možné vykonať priamo na pojednávaní. Taktiež nesprávne priznal odmenu za písomné vyjadrenie odporcu zo dňa 03. 03. 2010, ktoré nebolo požadované súdom, je reakciou na vyjadrenie navrhovateľky na pojednávaní, na

ktoré mohol právny zástupca odporcu reagovať priamo na pojednávaní dňa 25. 02. 2010 a nesprávne priznal i odmenu za písomné vyjadrenie právneho zástupcu odporcu – záverečné vyjadrenie a záverečný návrh, ktoré predložil priamo na pojednávaní dňa 24. 11. 2011 a nič mu nebránilo priamo na pojednávaní predniesť záverečný návrh v takom rozsahu ako v písomnom vyjadrení, na pojednávaní sa vyjadril stručne. Priznanie odmeny za uvedené úkony je v rozpore so zásadou účelnosti trov konania.

Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam patrí právnemu zástupcovi odporcu odmena v plnej výške za 13 úkonov právnej služby po 237,34 eura...

Odvolací súd je toho názoru, že v danej veci sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie plnej náhrady trov konania odporcovi v zmysle § 150 ods. 1 OSP napriek tomu, že bol v konaní plne úspešný. Tieto dôvody spočívajú v majetkových pomeroch navrhovateľky, na základe ktorých bola sčasti 2/3 oslobodená od platenia súdnych poplatkov. Keďže oslobodenie od súdnych poplatkov je právoplatné a nebolo zrušené, bolo potrebné z uvedenej skutočnosti vychádzať. Odvolací súd je preto toho názoru, že s poukazom na ustanovenie § 150 ods. 1 OSP je dôvodné zaviazať navrhovateľku na úhradu trov konania a právneho zastúpenia odporcu iba v rozsahu 1/3 vypočítaných trov.“

Ústavný súd nezistil, že by účinky výkonu odvolacej právomoci krajského súdu boli nezlučiteľné so zásadou spravodlivého procesu a základným právom účastníka konania na súdnu ochranu. Postup krajského súdu bol v súlade s procesnými pravidlami odvolacieho konania a nevykazuje známky svojvôle či arbitrárnosti a ani aplikácia príslušných ustanovení nie je popretím ich zmyslu a podstaty. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožnil, nemôže viesť k záveru o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor vlastným právnym názorom aj preto, že ústavný súd nie je ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júla 2013